

U gradu Ninu

Autor Administrator

Jedan dan u gradu Ninu, hrvatskom Betlehemu

A.B.

... zastali smo malo i odmorili se u spomen parku posvećenom našem velikom renesansnom književniku Petru Zoraniću Ninjaninu, koji je ono "kao po lijek od ljubavnih jada" u svoje "Planine", a potom potražili i našli okrepu u restoranu ispod velike murve, odmah preko puta male katedrale. Kad smo ljubaznog domaćina pitali kako to da murva nema plodove, rekao je da je to muška murva. Da je ženska, ne bi se mogli braniti od muha zbog plodova i morali bi je posjeći. Mojim curama nije bilo pravo: opet spolna diskriminacija...

{nomultithumb}

Galerija

* * *

Dan nezavisnosti Republike Hrvatske, 8. listopada; tri slobodna dana u nizu i evo nas u Hrvatskom Betlehemu, starom gradiću Ninu, kolijevci hrvatske povijesti. Tri moje najdraže dame i ja. Junak, s imenom kneza koji je proslavio ovaj grad imao je nešto drugačiji plan za ove dane. Vrijeme prekrasno, pravo miholjsko ljeto.

Dvadesetak minuta lagane vožnje od Zadra i veče smo na cilju. Odjednom nam se ukaže veličanstven prizor: plavetnilo mora i neba stopljeni u jedno, blaženi mir sunčanog listopadskog blagdana, mali otok s vizurom gradića utonula u zelenilu, s obaveznim crkvenim tornjem u sredini, od kojega malo ulijevo, pogled puca prema otoku Pagu, dok prema sjeveru, daleko u pozadini, cijelom linijom horizonta bdije pouzdani i moćni, plavičastosivi Velebit. To je ta naša drevna, mala, ali slavna prijestolnica, kraljevski gradić Nin.

Ostavljamo svoju zapregu na prostranoj i lijepo uređenoj obali i apostolskim sredstvima, polako, krećemo preko staroga, ali sigurnog zidanog mosta (kasnije doznajemo da se on zove Južni most, a ulaz u grad Južni ulaz, jer postoje i severni most i ulaz), kojemu kao nestručnjak neću ni pogledati vrijeme građenja. Pomišljajući jesu li preko njega prolazile povorke

kneževa i kraljeva? Je li podrhtavalo tlo pod kopitama konja kralja Tomislava? Nekoliko ribića okružava sreću. Rijetki turisti kao i ja snimaju na sve strane: plavu lagunu koja oplakuje otočje, lučicu s usidrenim barkicama i njihove vlasnike koji višekomunikacije na prijepodnevnom suncu nego što se pripremaju za buduću plovidbu, repliku stare hrvatske brodice iz vremena kraljeva – condura croatica, privezanu odmah uz most, a najviše monumentalnu brončanu skulpturu kneza Branimira sa štitom i mačem, postavljenu pored samoga pristupa mostu

Prije nego što uđemo u grad evo malo povjesnih podataka koje smo dobili u uredu TZ grada Nina.

Velika proslava krunidbe kneza Branimira

Crkva u Hrvatskoj organizirala je godine 1979. proslavu 1100-te obljetnice prvog priznanja hrvatske države. Proslava Branimirove godine okupila je na malenom prostoru Nina mnogo od četiristo tisuća Hrvata na nezaboravnom hodočašću koje kao d.a je navijestilo stvaranje neovisne Hrvatske.

Spomenik kneza Branimira u Ninu

U “Kolijevci Hrvatske Države”; 21. srpnja 2007. god. u spomen na prvo priznanje hrvatske države od strane pape Ivana VIII. davne 879. god., otkriven je četiri metra visok spomenik velikom hrvatskom vladaru knezu Branimiru.

Spomenik je podignut u znak zahvalnosti veličini i doprinosu velikog hrvatskog vladara Branimira Ninu i Hrvatskoj. Djelo je akademskog kipara Josipa Poljana to odlično može i dostojanstvom kakva je bila potrebna čovjeku koji je u 9. stoljeću postavio prve temelje hrvatske države.

Vladavina kneza Branimira - povijesne okolnosti

Prema nekim povjesničarima Branimir je bio idealan hrvatski vođa i političar, čovjek duboko religiozan i odan čovjeka. Branimirova vladavina proteže se od 879. god. do 892. god. Knez Branimir je najvjerojatnije bio sin hrvatskog kneza Domagoja. Okolnosti u kojima se našla. Hrvatska država u vrijeme kad je knez Branimir došao na prijestolje bile su vjerski i politički vrlo složene. Još 864. god. carigradski je patrijarh Fotije prokleo papu. Nikolu I. kao heretika i izdajnika. To nije učinio zbog dogmatskih razloga oni su bili samo pokriveni, nego političkih jer su se već odavno Franci i Bizant gledali poprijeko. Dva carstva nisu mogla usporedno.

Niti danas ne znamo razloge koji su ponukali hrvatskog kneza Zdeslava da se bezuvjetno stavi na stranu Bizanta. Time je prekršio znameniti dogovor Karla Velikog i Bizanta 812.g. u Achenu po kojemu su oba carstva dogovorila granicu interesnih sfera - rijeku Drinu, nekadašnju granicu podjele Istočnog i Zapadnog carstva u doba Dioklecijana (295. god.) i Teodozija (395. god.). Tako je pitanje Hrvatske uz Bugarsku, izbilo eruptivnom snagom.

U ranom srednjem vijeku u doba hrvatskih narodnih vladara godine 879. vojvoda Branimir vojnim prevratom zbacuje s vlasti kneza Zdeslava, sina kneza Trpimira, koji se u tijeku svoje vladavine politički i religiozno počeo okretati Bizantskom carstvu, što je izazvalo gnjev hrvatskog naroda.

Prvo priznanje Hrvata temelji hrvatske države u Ninu

Godine 879. prvi put u povijesti je priznata hrvatska država i to upravo u Ninu. Papa Ivan VIII., potaknut odanom Hrvata Katoličkoj crkvi i Rimu, novom hrvatskom viadaru Branimiru 7. lipnja 879. upućuje tri pisma u kojima daje blagoslov hrvatskoj državi i narodu. Prvo pismo upućuje knezu Branimiru, drugo ninskom biskupu Teodoziju, a treće svećenstvu i svekolikom hrvatskom puku.

Papa je u pismu izrazio svoju radost što se u krilo rimske crkve vratio njegov "drugi sin Branimir", kojemu je poslao blagoslov svetih apostola Petra i Pavla da ga brane "od vidljivih i nevidljivih neprijatelja". Tada je Papa poslao poslanicu "svim našim hrvatskim svećenicima i čestavom hrvatskom narodu", kada ih je pod okrilje svoje "primio ruku i oćinskom ljubavlju". Podjednako im je obećao

vjeènu naklonost ako "ovu namjeru i zavjet svoj iskreno uzdrže do kraja". Tim èinom zapravo je prvi put u povijesti priznato postojanje hrvatske države.

Branimir i ninski biskup Teodozije poslali su papi Ivanu VIII. pismo u kojem Stolica sv. Petra izražavaju odanost hrvatskog naroda. Na blagdan Uzašašæa Gospodinova 879. papa Ivan VIII. slavio je misu za sav hrvatski narod, uputivši blagoslov narodu, zemlji i vladaru, što je po tadašnjim obièajima znaèilo medunarodno priznanje.

U to je doba neuobièajena pojava da Papa blagoslivlja vladara koji je na prijestolje došao politièkim vojnim prevratom. To dokazuje koliko je papi Ivanu VIII. bila važna privrženost hrvatskog naroda Katolièkoj crkvi i njemu kao Božjem namjesniku na zemlji. Tada je takav èin znaèio priznanje države i jedan je od kljuènih trenutaka rađanja i stvaranja hrvatske državnosti. U današnje vrijeme Nin dan 7. lipnja slavi kao Dan Grada, a Republika Hrvatska kao Dan hrvatske diplomacije, pozivajuæi se na slavno događanje priznanja države Hrvata, èija je prva prijestolnica bio Nin.

*
*

Drage su mi turistièke gužva u našim mjestima, jer znam da æe naš ministar financija makar malo manje posuđivati od svjetskih gospodara novca da bi namirio za mirovine, za zdravlje i za druge proraèunske potrebe. Ali mi je najljepše kao sada, kad nestanu gužve, a ostanu samo domaæi ljudi, i kad miru možeš upoznavati ta mjesta, njihovu ljepotu, posebnost, njihovu povijest.

Nakon što smo pompozno prošli kroz južna vrata grada napravljena još u antièko vrijeme, nije nam trebalo puno da laganim korakom dođemo do druge obale otoka i sjevernog ulaza. Usput smo zavirili u crkvu sv. Anzelma koja èuva èudotvoroni lik Gospe od Zeèeva, razgledali ostatke najveæeg rimskog hrama na jadranskoj obali, divili se najmanjoj i najljepštoj katedrali na svijetu, crkvi sv. Križa, dodirnuli izglancani palac stopala monumentalnog Grgura Ninskog i zaželjeli svako ponešto skriiveno (ja se nisam mogao odluèiti), vidjeli uživo zašto Nin zovu otvorenom knjigom za povjesnièare i zašto je u Europi proglašen najzanimljivijom, najuređenijom i najljepšom turistièkom destinacijom.

Uz sjeverne zidine grada, zastali smo malo i odmorili se u spomen parku posvećenom našem najvećem renesansnom književniku Petru Zoraniću Ninjaninu, koji je ono "kao po lijek od ljubavnih jada" u svoje "Planine", a potom potražili i našli okrpju u restoranu ispod velike murve, odmah preko puta male katedrale. Kad sam ljubaznog domaćina pitao kako to da murva nema plodove, rekao je da je to muška murva. Da je ženska, zbog plodova ne bi se mogli braniti od muha i morali bi je posjeći. Mojim curama nije bilo pravo: opet spolna diskriminacija. Ugođaj lijepoga dana pojačala je scena proslave krštenja djeteta: mali princ u rukama djeda, raspjevano društvo, klapa, svirači, kamere: život ide dalje.

U povratku svraćamo do minijature crkve sv. Nikole, koja se nalazi uz cestu između Nina i Zatona, usred polja Prahulje. Crkvice je izgrađena koncem 11. stoljeća, na brežuljku, prapovjesnom tumulu, i jedini je sačuvani primjerak romaničke arhitekture. Prema predaji u njoj se krunilo sedam hrvatskih kraljeva. Puni dojmova napuštamo prijestolnicu.

Evo još materijala iz baze podataka TZ Nin.

Grad Nin je zanimljiv svojom bogatom prošlošću, vrijednom kulturnom baštinom i jedinstvenim zemljopisnim položajem. Prostire se sredinom poluotoka kojim završava sjeverni dio zadarske regije, a plitka laguna s nepreglednim pješčanim plažama u središtu čuva starohrvatski grad na otocima koji je u promjeru širok tek petsto metara. Više od tri tisuće godina stara povijest gradi se na pješčanim obalama oduvijek evljava svakoga posjetitelja.

U Ninu se nalaze svi sadržaji koji turistima na odmoru mogu zatrebati, a ljubitelji arheologije i povijesti tamo će otkriti dva muzeja. Muzeji ne ostavljaju ravnodušnima nijednoga posjetitelja koji se tamo može upoznati s kontinuiranim životom grada od željeznoga doba.

U Muzeju ninskih starina čuvaju se dva originalna starohrvatska broda iz 11. st, poznata pod imenom Condura Croatica, te replika dijela broda Serilia Liburnica iz 1. st. iz antičke luke staroga Nina, zatim mnogobrojni ostaci materijalne kulture iz prapovijesnoga, rimskog, starokršćanskog i starohrvatskog života grada. Nin je bio značajna luka tijekom tisućljeća (liburnsko, rimsko i starohrvatsko doba), značajno općinsko središte, municipij i prva prijestolnica Hrvata.

Slavni je grad nekoliko puta stradao, a potpuno je razoren 1646. kada ga Venecija žrtvuje kako bi spasila ondašnju tvrđavu Zadar pred turskim osvajanjima. Mnogobrojna je kamena građa odnesena iz Nina, a od kamenih izložaka veliku pozornost zaokuplja poznata Vješaslavova krstionica (800. g.).

Najposvećenija je crkva sv. Križa iz 9. st. U središtu grada popularno nazvana najmanjom. katedralom na svijetu. Ovo čudesno zdanje služilo u prošlosti kao sunčani sat i kalendar vremena. U blizini je postavljen kip Grgura Ninskoga koji ispunjava želje onim posjetiteljima koji mu dotaknu palac na nozi. Kod Donjeg gradskoga mosta postavljen je kip kneza Branimira, poznatoga vladara za kojega je vremena Hrvatska dobila prvo međunarodno priznanje (blagoslov Pape Ivana VIII) još u srednjem vijeku. Iz antičkog su vremena vidljivi ostatci Donjih gradskih vrata, najvećeg rimskoga hrama na istočnoj obali Jadrana, mozaika iz 2. st. i ostatci stambenih jedinica u središtu grada. Po ostacima zidina s istočne strane naslućuje se značaj srednjovjekovnoga Nina.

U blizini je Gornjih gradskih vrata i crkve sv. Ambroza (13. st.) uređen spomen-park pjesniku Petru Zoraniću Ninjaninu. U središtu grada se nalazi župna crkva sv. Anselma (6.-18. st.), nekadašnja prva katedrala u Hrvata, u kojoj se čuva čudotvorni kip Gospe od Zečeva. Uz cestu između Nina i Zatona posjetitelji mogu razgledati krunidbenu crkvu sv. Nikole iz 11. st. koja se nalazi na brdica (prapovijesnome tumulu) usred polja Prahulje.

Uz pješčane plaže Ždrijac i Kraljičina plaža, koje je ADAC proglasio najljepšim plažama u Hrvatskoj, značajna je prirodna atrakcija poznato ljekovito blato (peloid). U blizini Kraljičine plaže prostire se lokalitet s ljekovitim blatom koje se već trideset godina koristi u liječenju raznih tegoba, reumatskih bolesti, deformacija kralježnice, problema lokomotornoga sustava, ženske neplodnosti i raznih kožnih oboljenja. Terapija se provodi u ugodnom prirodnomu ambijentu, a kao dodatak terapiji dolaze kupanje i plivanje u toplomu moru. U tijeku je izgradnja modernog rekreacijsko-turističkoga centra.

Nin je grad soli, a sol je bila izvorom bogatstva grada u dugoj povijesti. Solana je otvorila vrata turistima pa se ondje organizirano mogu razgledati polja soli i saznati sve o procesu dobivanja soli, koji je potpuno identičan onome iz rimskoga doba. Iz toga su vremena u Parku solana još očuvani ostatci kamenih vrata koja su propuštala morsku vodu u bazene.

Krstionica kneza Višeslava

Krstionica kneza Višeslava potječe iz Nina, prvog političkog srednjovjekovnog Hrvata. Po nekim povjesničarima, Višeslav je prvi hrvatski knez, vladao oko 800. godine. Krstionica predstavlja važan spomenik crkvenog namjenjavanja, a svjedoči o vremenu pokrštavanja Hrvata. To je estrostrana kamena posuda, u kojoj su se prilikom pokrštavanja uranjali vjernici. Kopija se nalazi u arheološkoj zbirci u Ninu, a original se čuva u Hrvatskom nacionalnom muzeju u Splitu. Uz rub estrostrane krstionice teče natpis: "Ovaj izvor prima slabe, da ih učini prosvjetljenima. Ovdje se peru od svojih zločina, a to su ih primili od svog prvog roditelja, da postanu kršćani, spasonosno ispovijedajući vječno trojstvo." Ovo djelo pobožno učini svećenik Ivan u vrijeme kneza Višeslava, i to u čast sv. Ivan Krstitelja, da zagovara njega i njegove čestitike.

Crkva sv. Križa - najmanja katedrala na svijetu

Među najvrijednije sačuvane spomenike starohrvatskog crkvenog graditeljstva, jedinstvenog arhitektonskog stila je crkva sv. Križa. Datira iz ranog kršćanstva u Hrvata, iz 9. stoljeća. Crkva je jedini sakralni objekt u Ninu koji je ostao netaknut od građenja. Preživjela je brojna razaranja i potpuno uništenje grada u 17. st. i kao takva pravo je čudo.

Zbog svog čarobnog, originalnog oblika uvrštena je među najreprezentativnije spomenike najranosrednjovjekovne arhitekture. Sama crkva je svojevrsni kalendar pa se pomoću igre sunčevih zraka u crkvi može odrediti točan datum ljetnog solsticija. "Sastavom i rasporedom svojih oblika simbolizira zakonitost vremena, kako se ono odvijuje dnevnom i godišnjom stazom sunca. Nepravilnosti u njenom sastavu su posljedak promijenjanja, te nisu učinjeni nehatom, nego željom do se prostorni oblici podrede zakonima koji upravljaju nebeskom mehanikom i strukturom vremena. Dva solsticija i dva ekvinočija s mnogim orijentacijama u kristološkom kalendaru položeni su u orijentaciji tlocrta.

Otvori u zidu raspoređeni su značajki i mudro. Ti su prorezi u zidovima zapravo zjenice čestote i preslikavaju vrijeme svjetla u interijer crkve. Oblici crkve Svetog Križa motivirani su značenjem. Tek ako tako promatramo ovaj mali hram u srcu malog grada Nina, dopunjen nam je spoznati smisao i sve razloge koji čine istinsku ljepotu ove crkvice i pretvaraju mjesto no kojem je podignuta u jedno posvećeno mjesto." (cit. M. Pejaković). Popularno nazvana "najmanjom katedralom no

svijetu" svojim položajem i ljepotom dominira prostorom u kojem se nalazi.

Biskup Grgur Ninski

Jedan od najznačajnijih biskupa iz

Ninu, od blizu čezdeset poznatih, svakako je bio biskup Grgur Ninski, kancelar hrvatskog kraljevskog dvora. U 10. stoljeću bio je glavni zagovornik staroslavenskog jezika i narodnog pisma glagoljice i glagoljaškoga bogoslužja.

Godine 925.g.

hrvatski se vladar Tomislav, uz priznanje Pape, proglašava kraljem. Biskup Grgur Ninski je u to vrijeme imao vodeću vrhovnu crkvenu vlast u državi Hrvatskoj. Crkvenim saborima koji su održani 925. g. i 928.g. splitski nadbiskup zatražio je upravljanje dalmatinskim biskupijama nad čitavom Hrvatskom. Dalmatinski gradovi u to vrijeme su bili u sastavu Bizanta.

Na drugom crkvenom saboru (928.)

priznata je crkvena vlast za čitavu Hrvatsku i Dalmaciju splitskom nadbiskupu, ninska biskupija je bile ukinuta, biskupu Grguru je predana Skradinska biskupija, sabori su zabranili da se zaređuju svećenici koji su se u bogoslužju služili staroslavenskim jezikom, liturgijski jezik postao je latinski, a kako je svećenika koji su znali latinski jezik bilo malo, to se zapadno bogoslužje na crkvenoslavenskom jeziku hrvatskog obilježja sačuvalo. S njim se sačuvalo hrvatsko narodno pismo glagoljica pa je oboje postalo dio naše narodne kulture. Taj je stari kulturni jezik bio tada obredni i književni jezik. U srednjem vijeku zamijenio ga je živi hrvatski jezik u književnosti, a u naše vrijeme i u crkvenim obredima.

Crkva sv. Nikole

Nalazi se na brežuljku - zemljanom humku u krunidbenom polju "Prahuljama" kod Nina, a predstavlja najromantičniji spomenik ninske povijesti. "Prema narodnoj predaji, krunilo se u Ninu jedan kraljeva pa bi prigodom krunidbe okrunjeni vladar u sjajnoj pratnji dojahao do sv. Nikole, gdje bi se narodu predstavio i u znak svoje kraljevske vlasti, mačom bi sa tog humka zasjekao na sve četiri strane svijeta. Crkva je jedini sačuvani primjerak romaničke arhitekture, centralnoga tlocrta i križno - rebrasta svoda s kraja 11. st., odnosno početka 12. st.". Citati preuzeti iz zbornika radova "Povijest grada Nina»

Luka hrvatskih kraljeva

Na predjelu zvanom «Usta», na ulazu u današnju ninsku luku, pronađena su dva potopljena broda natovarena s velikim kamenjima što dokazuje da su bili namjerno potopljeni. Dugi niz godina su konzervirani, vršila se desalinizacija, uzorci drveta dati su na analizu pa su datirani oko 1100. god. Brodovi su nazvani Condura Croatica (Kondura Kroatika). Jedan je izložen nakon što je potpuno konzerviran, a od drugog su sačuvani samo neki dijelovi i tako izloženi.

Ti brodovi su napravljeni i možda plovili u vrijeme hrvatskih narodnih vladara Krešimira IV. i Zvonimira. U napisima se negdje spominje da je u Krešimirovo vrijeme hrvatska država imala spremno 60.000 konjanika, 100.000 pješaka i 20.000 veslača na Kondurama. Na nekim mjestima je opisano da je kralj Tomislav imao u Ninu spremno 15.000 veslača. Danas je ninska luka pogodna za uplovljavanje samo manjih brodova s plitkim gazom, jer se tijekom tisućljeća zamuljivala i potrebno je izvesti produbljivanje luke kako bi ona poslužila za prihvat manjih brodova dubljeg gaza.